Europski parlament
2024-2029

USVOJENI TEKSTOVI

P10_TA(2026)0052

Svjetski dan borbe protiv raka

Rezolucija Europskog parlamenta od 12. veljače 2026. o Svjetskom danu borbe protiv raka (2026/2586(RSP))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir Svjetski dan borbe protiv raka, koji se svake godine obilježava 4. veljače,

– uzimajući u obzir članak 168. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 16. veljače 2022. naslovljenu „Jačanje Europe u borbi protiv raka – prema sveobuhvatnoj i koordiniranoj strategiji”[1],

– uzimajući u obzir Europski plan za borbu protiv raka,

– uzimajući u obzir relevantne zaključke Vijeća i preporuke Svjetske zdravstvene organizacije o prevenciji i kontroli raka,

– uzimajući u obzir ciljeve UN-a za održivi razvoj, a posebno cilj br. 3. „Dobro zdravlje i dobrobit”,

– uzimajući u obzir Zaključke Vijeća od 10. lipnja 2008. o smanjenju tereta oboljenja od raka,

– uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima, a posebno njezin članak 35. o zdravstvenoj zaštiti,

– uzimajući u obzir Preporuku Vijeća od 9. prosinca 2022. o jačanju prevencije ranim otkrivanjem: novi pristup EU-a probiru raka, kojom se zamjenjuje Preporuka Vijeća 2003/878/EZ[2],

– uzimajući u obzir članak 167. stavak 2. i članak 136. stavak 4.

---

1 SL C 342, 6.9.2022., str. 109.
2 SL C 473, 13.12.2022., str. 1.

Poslovnika,

A. budući da se prema podacima europskog informacijskog sustava svake godine u EU-u rak dijagnosticira kod 2,7 milijuna osoba, a da još 1,3 milijuna osoba umre od te bolesti;

B. budući da su se izdaci za zdravstvenu zaštitu povezani s rakom u EU-u od 1995. udvostručili (s 54 milijarde EUR na 120 milijardi EUR 2023.) te da su 2023. činili 6,9 % ukupnih zdravstvenih izdataka; budući da se očekuje da će do 2050. u državama EU-27 porast broja slučajeva raka uslijed starenja stanovništva dovesti do povećanja izdataka povezanih s rakom od 59 % po stanovniku u realnim vrijednostima[3];

C. budući da bi se, prema Međunarodnoj agenciji za istraživanje raka Svjetske zdravstvene organizacije (IARC), najmanje 40 % svih slučajeva raka moglo spriječiti učinkovitim mjerama primarne prevencije; budući da su glavni čimbenici rizika od raka konzumacija duhana, štetna konzumacija alkohola, nezdrava prehrana, pretilost, nedostatak tjelesne aktivnosti, endokrini disruptori, izloženost u okolišu, uključujući perfluoralkilne i polifluoralkilne tvari (PFAS), izloženost na radnom mjestu, koncentracije onečišćujućih tvari u zraku, izloženost ultraljubičastom zračenju i radonu te infekcije (npr. virusi hepatitisa B i C te neke vrste humanog papilomavirusa);

D. budući da Svjetska zdravstvena organizacija i IARC nastoje podići razinu osviještenosti o povezanosti alkohola i raka;

E. budući da, unatoč napretku, i dalje postoje velike nejednakosti među državama članicama i unutar njih u pogledu prevencije, probira, rane dijagnoze, liječenja, preživljavanja i palijativne skrbi;

F. budući da je prema izvješću Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj i Komisije naslovljenom „Pružanje visokovrijedne skrbi za oboljele od raka” broj dijagnoza raka među mlađim osobama (u dobi od 15 do 49 godina) znatnije porastao među ženama, što znači da sve veći broj ljudi, posebno mlađih žena, živi s dijagnozom raka koja zahtijeva liječenje i praćenje, čime se stvara trajan pritisak na sustave zdravstvene i socijalne skrbi;

G. budući da je rak jedan od vodećih uzroka preuranjene smrtnosti žena u svijetu, pri čemu 2,3 milijuna žena svake godine prerano umre od raka; budući da bi se 1,5 milijuna tih smrtnih slučajeva moglo spriječiti primarnom prevencijom ili ranim otkrivanjem, dok bi se

---

[3] Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj i Europska komisija, „Delivering High Value Cancer Care: European Cancer Inequalities Registry Analytical Report” (Pružanje visokovrijedne skrbi za oboljele od raka: analitičko izvješće Europskog registra nejednakosti u području raka), OECD Publishing, Pariz, 2026., https://doi.org/10.1787/060869fe-en.

dodatnih 800 000 moglo izbjeći kad bi sve žene imale pristup optimalnoj skrbi za oboljele od raka;

H. budući da i dalje postoje sustavne rodne nejednakosti u skrbi za oboljele od raka, istraživanju i oblikovanju politika koje utječu na prioritete, financiranje i fokus studija, zbog čega se perpetuiraju i rodne razlike u zdravstvenim ishodima;

I. budući da rijetke vrste raka čine više od jedne petine dijagnoza raka u EU-u i da su povezane s kasnim otkrivanjem, ograničenim mogućnostima liječenja, oskudnim kliničkim stručnim znanjem i velikim prekograničnim nejednakostima; budući da je za rješavanje problema rijetkih vrsta raka potrebna snažna koordinacija na razini EU-a kao i namjensko financiranje te ojačane europske referentne mreže;

J. budući da Europski plan za borbu protiv raka pruža snažan okvir, ali da njegova provedba zahtijeva obnovljenu političku predanost, financiranje i koordinaciju;

K. budući da je 16. veljače 2022. Parlament donio Rezoluciju o jačanju Europe u borbi protiv raka[4];

1. obilježava Svjetski dan borbe protiv raka, koji se održava 4. veljače, i izražava solidarnost sa svim pacijentima, osobama koje su preživjele rak, njihovim obiteljima, zdravstvenim radnicima i istraživačima koji se bore protiv raka diljem Europe;

2. poziva Komisiju i države članice da obnove svoju političku predanost punoj provedbi Europskog plana za borbu protiv raka tijekom trajanja višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) za razdoblje 2028. – 2034. te da osiguraju dosljednost, odgovarajuće financiranje i konkretne nacionalne mjere, s godišnjim mehanizmima izvješćivanja i većom transparentnošću u pogledu nedostataka u provedbi; poziva Komisiju da u okviru svojih napora za postizanje ciljeva utvrđenih u Europskom planu za borbu protiv raka uzme u obzir najbolje prakse i iskustva država članica;

3. izražava žaljenje zbog toga što VFO za razdoblje 2028. – 2034. ne obuhvaća namjenska sredstva za područje zdravlja; poziva na uspostavu posebnog zdravstvenog programa EU-a s namjenskom financijskom omotnicom kako bi se zaštitilo javno zdravlje i poduprlo sudjelovanje pacijenata i civilnog društva u donošenju politika; naglašava da su namjenska sredstva nužna za provedbu vodećih zdravstvenih inicijativa EU-a koje iziskuju višegodišnji kontinuitet i provedbene kapacitete, kao što je Europski plan za borbu protiv raka, za koji su potrebna predvidljiva ulaganja kako bi se obveze

---

4 Rezolucija Europskog parlamenta od 16. veljače 2022. o jačanju Europe u borbi protiv raka – prema sveobuhvatnoj i koordiniranoj strategiji (SL C 342, 6.9.2022., str. 109).

pretočile u provedbu u praksi;

4. poziva Komisiju i Vijeće da zdravstvenu skrb i skrb za oboljele od raka prepoznaju kao ciljeve socijalnih ulaganja koji se mogu postići ulaganjem u nacionalne i regionalne partnerske planove, uključujući potporu dugoročnoj onkološkoj infrastrukturi, kao što su programi cijepljenja i probira, razvoj radne snage te pouzdani sustavi onkoloških podataka;

5. naglašava važnost pune integracije rodno utemeljenih razlika u istraživanje, prevenciju, probir, dijagnozu i liječenje raka; potiče razvoj i provedbu ciljanih strategija utemeljenih na dokazima kako bi se osigurao učinkovit i pravedan pristup ranom otkrivanju, pravodobnoj dijagnozi i visokokvalitetnoj skrbi za oboljele od raka;

6. naglašava da je rak u djece i dalje rijetka, ali izuzetno teška bolest, koju usto obilježavaju velike razlike među europskim zemljama kada je riječ o stopama preživljavanja i pristupu skrbi; poziva Komisiju i države članice da intenziviraju suradnju i financiranje pedijatrijskih onkoloških istraživanja, razmjene podataka i kliničkih ispitivanja na razini EU-a, da potiču razvoj lijekova i pristup inovacijama za djecu i adolescente oboljele od raka, da ojačaju mreže i infrastrukturu za rak u djece i rak u adolescenata, da osiguraju pravodobno prekograničnо upućivanje u specijalizirane centre u okviru europskih referentnih mreža kako bi se zajamčio pravedan pristup inovativnim i dobno primjerenim načinima liječenja i dijagnostici kao i da pruže sveobuhvatnu dugoročnu naknadnu skrb, uključujući psihosocijalnu, obrazovnu i socijalnu potporu za djecu, adolescente i mlade odrasle osobe koje su preživjele rak i za njihove obitelji;

7. poziva na promicanje gerijatrijske onkologije kao grane koja zaslužuje posebno razmatranje i financiranje te koju treba osnažiti znanstvenim istraživanjem kako bi se utvrdile najbolje metode liječenja i dijagnostike za starije pacijente;

8. naglašava činjenicu da se pacijenti i dalje suočavaju s brojnim poteškoćama u pristupu visokokvalitetnim uslugama javne zdravstvene skrbi; stoga poziva na stvaranje visokokvalitetne infrastrukture za liječenje na temelju europskih smjernica i u skladu s najnovijim znanstvenim dokazima;

9. poziva na snažnije mehanizme za olakšavanje prekograničnog pristupa specijaliziranoj skrbi za oboljele od raka i kliničkim ispitivanjima, naročito za rijetke i kompleksne vrste raka, u cijelosti usklađene s Direktivom o prekograničnoj zdravstvenoj skrbi[5];

---

[5] Direktiva 2011/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2011. o primjeni prava pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj skrbi (SL L 88, 4.4.2011., str. 45., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/24/oj).

10. ponavlja da treba osigurati pravedan, pravodoban i cjenovno pristupačan pristup lijekovima protiv raka i inovativnim terapijama diljem EU-a; sa zabrinutošću primjećuje trajne razlike među državama članicama u pristupu pacijenata takvim lijekovima i terapijama unatoč odobrenju EU-a za stavljanje u promet te primjećuje da to u prvom redu utječe na manja tržišta; poziva Komisiju da u suradnji s državama članicama po potrebi olakša dobrovoljnu zajedničku nabavu, promiče transparentnost cijena u skladu s nacionalnim nadležnostima, podrži raniji ulazak na tržište i riješi problem neopravdanih kašnjenja između izdavanja odobrenja Europske agencije za lijekove i pristupa pacijenata tim lijekovima, osobito kada je riječ o liječenju raka kojim se mogu spasiti životi;

11. poziva Komisiju da podupre države članice u provedbi Preporuke Vijeća o probiru raka i Preporuke Vijeća o vrstama raka koje se mogu spriječiti cijepljenjem[6] kako bi im pomogla da ojačaju napore koje ulažu u prevenciju i rano otkrivanje raka;

12. poziva Komisiju da osigura snažnu usklađenost i komplementarnost Europskog plana za borbu protiv raka i svih budućih europskih mjera u područjima bolesti, uključujući kardiovaskularne bolesti, primjerice u okviru „Plana za zdravlje srca”, ali i mjere za borbu protiv rijetkih bolesti;

13. naglašava da postizanje ciljeva u pogledu prevencije raka, uključujući mjere za smanjenje izloženosti čimbenicima rizika kao što su duhanski proizvodi, štetna konzumacija alkohola, onečišćenje okoliša, onečišćenje zraka i izloženost štetnim materijalima i tvarima, kao što su karcinogene, mutagene i reproduktivno toksične tvari, uključujući PFAS-ove i endokrine disruptore, te unapređenje pristupa „Jedno zdravlje” i programa za ekspozom, nadopunjuje napore koji se ulažu u sprečavanje drugih nezaraznih bolesti;

14. ističe važnost borbe protiv dezinformacija i pogrešnih informacija povezanih sa zdravljem, posebno u pogledu prevencije, probira, cijepljenja i liječenja raka; poziva Komisiju i države članice da ojačaju javnu komunikaciju utemeljenu na dokazima, podupiru zdravstvenu pismenost i promiču suradnju sa zdravstvenim djelatnicima, istraživačima, organizacijama pacijenata i digitalnim platformama kako bi osigurale da građani imaju pristup pouzdanim i znanstveno utemeljenim informacijama, uz potpuno poštovanje slobode izražavanja;

15. poziva Komisiju da u cijelom EU-u uloži veće napore u zaštitu osoba koje su preživjele rak od financijske diskriminacije, među ostalim učinkovitim promicanjem prava na zaborav, te apelira na države članice da donesu obvezujuće zakonodavstvo kako bi se to pravo

---

6 Preporuka Vijeća od 21. lipnja 2024. o vrstama raka koje se mogu spriječiti cijepljenjem (SL C, C/2024/4259, 28.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4259/oj).

obuhvatilo propisima na nacionalnoj razini; ustraje u tome da se Komisija treba nadovezati na Direktivu o potrošačkim kreditima iz 2023.[7] kako bi nastavila s jačanjem prava osoba koje su preživjele rak na zaborav; poziva na uspostavu usklađenog okvira kojim se osobama koje su preživjele rak jamči pristup financijskim uslugama, uključujući hipoteke, zajmove i osiguranje; ustraje u tomu da bi nakon predstojećih smjernica za financijska poduzeća za 2026. trebale brzo uslijediti zakonodavne mjere za uklanjanje preostalih nedostataka, čime bi se osiguralo da se osobe koje su preživjele rak ne suočavaju s diskriminacijom zbog svoje povijesti bolesti;

16. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, vladama i parlamentima država članica, relevantnim međunarodnim organizacijama i relevantnim dionicima.

---

7 Direktiva (EU) 2023/2225 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. listopada 2023. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive 2008/48/EZ (SL L, 2023/2225, 30.10.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2225/oj.)